

**UCHWAŁA NR 620/2018
RADY MIEJSKIEJ W RADOMIU**

z dnia 27 lutego 2018 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Radomia na lata 2018 – 2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1875 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 697 z późn. zm.) Rada Miejska w Radomiu uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny dla Miasta Radomia na lata 2018-2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Radomia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radomiu

Dariusz Wójcik

Załącznik do Uchwały Nr

Rady Miejskiej w Radomiu

z dnia

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
DLA MIASTA RADOMIA
NA LATA 2018 – 2020**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu

Spis treści

I.	Wprowadzenie.....	3
I.I.	Wyjaśnienie skrótów i wyrażeń.....	5
II.	Podstawy prawne Programu.....	6
III.	Diagnoza demograficzno - społeczna.....	6
IV.	Adresaci Programu.....	12
V.	Zasoby Gminy Miasta Radom.....	13
VI.	Cele Programu.....	14
VII.	Źródła finansowania Programu.....	18
VIII.	Monitoring i ewaluacja.....	18

I. Wprowadzenie

Rodzina jest pierwotną i najpowszechniejszą grupą społeczną prawie każdego z nas. To ona należy do pierwszego środowiska dającego człowiekowi możliwość wszechstronnego rozwoju, zaspokajania jego wielu potrzeb i wprowadzania go w świat wartości i norm społecznych. Identyfikując się z nią, człowiek współtworzy i przejmując kultywowane w rodzinie poglądy, postawy, wzory zachowania i postępowania. To, czego uczymy się w rodzinie, pozostaje na całe życie. Dobrze funkcjonująca rodzina zaspokaja niezbędne potrzeby swych dzieci, ponieważ środowisko rodzinne stanowi źródło miłości i akceptacji, daje poczucie bezpieczeństwa przez spójność wewnętrzną i obecność osób, na które można liczyć. Rodzina wpływa na osobowość, kształtując losy jej członków. Jeśli jej kondycja pogarsza się to wpływa to destrukcyjnie na funkcjonowanie nie tylko jednostki, ale również społeczeństwa. Zaburzone funkcjonowanie jednego z członków rodziny uderza w cały system rodzinny, a zwłaszcza w dziecko, jako najsłabsze jego ogniwo. Jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, wówczas instytucje i służby do tego powołane są zobligowane do jej wspierania, a także podjęcia stosownych działań minimalizujących destruktywny wpływ postępowania dorosłych na dziecko. Wspieranie rodziny to jednocześnie rozwój i wspieranie społeczności lokalnej. Rosnące zagrożenia wywierają potrzebę tworzenia programu wspierania rodziny. „Program Wspierania Rodziny dla Miasta Radomia na lata 2018-2020” został opracowany w oparciu o art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2017r. poz. 697z późn. zm.) zgodnie z którym, do zadań własnych gminy należą:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie:

- a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 pomoc rodziny wspierającej ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 zadania ministra właściwego do spraw rodziny ust.3,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej.

Pierwszy Program Wspierania Rodziny w Mieście Radom opracowano na lata 2012 -2014, kolejny na lata 2015 -2017 i były one odpowiedzią na obowiązek nałożony na gminy w/w ustawą. Obecny Program wspierania rodziny zakłada kontynuację działań profilaktycznych na rzecz rodziny poprzez doskonalenie metod pracy z rodziną oraz wprowadzenie nowych form pomocy rodzinie w zależności od potrzeb. Uwzględnia również rozwiązania w obszarach dotyczących wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin w przypadku ciąży powikłanej, wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i jego rodziny, usług wspierających i rehabilitacyjnych, pomocy w zabezpieczeniu szczególnych potrzeb, zapewnienie opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Program wspierania rodziny wyznacza kierunki działań podejmowanych przez Gminę Miasta Radomia na rzecz:

- wzmacniania rodziny w prawidłowym wypełnianiu jej funkcji,
- zapewniania właściwej opieki dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy osób dorosłych,
- kształtowania pozytywnego wizerunku rodziny,
- wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych.

Podstawowym założeniem Programu wspierania rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Wsparcie rodziny

naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Zadania w ramach Programu wspierania rodziny realizowane są zarówno przez organy administracji samorządowej, jak również podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1817 z późn. zm.). Program wspierania rodziny jest zgodny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020, cel główny: Zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia społecznego w oparciu o partnerstwo społeczne do zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom Radomia, poprzez ich aktywizację. Cel szczegółowy: zbudowanie systemu działań wspomagających funkcjonowanie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

I.I. Wyjaśnienie skrótów i wyrażeń.

Program wspierania rodziny – zwany dalej Programem Wspierania Rodziny dla Miasta Radomia na lata 2018 -2020;

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu;

PPP – Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna;

NGO – Organizacje pozarządowe - to wszystkie podmioty, które nie są jednostkami albo organami administracji publicznej oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku;

POJ – Publiczny Ogródek Jordanowski;

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

Placówki wsparcia dziennego – są jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;

Asystent rodziny – to osoba, która zajmuje się zawodowo wspieraniem rodziny przez pewien czas, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła ona pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Asystent rodziny towarzyszy rodzicom we wprowadzaniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci;

Rodzina wspierająca – to taka, która przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

a) opiece i wychowaniu,

- b) prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- c) kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

II. Podstawy prawne Programu

Zadania przyjęte do realizacji, w ramach niniejszego Programu wspierania rodziny są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016 r. poz. 1860 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2016 r. poz. 487 z późn. zm.), oraz innych ustawach i przepisach towarzyszących działalności instytucjonalnej pomocy społecznej.

III. Diagnoza demograficzno – społeczna

Radom jest miastem na prawach powiatu położonym w centralno – wschodniej Polsce, w województwie mazowieckim. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego miasto zamieszkuje **214.368 mieszkańców** (stan w dniu 30.06.2017 r.) w tym 112.605 kobiet i 101.763 mężczyzn. Wśród mieszkańców przeważają kobiety, w pierwszej połowie 2017 roku na 100 mężczyzn przypadało 110 kobiet.

Tabela 1. Statystyka mieszkańców według wieku.

LICZBA LUDNOSCI	2015	2016	2017 I połowa roku
Ogółem, w tym :	216.159	215.020	214.368
wiek	37.131	36.828	36.761

przedprodukcyjny 0-17			
wiek produkcyjny od 18 do 64 roku życia	143.378	141.178	139.978
wiek poprodukcyjny powyżej 65 roku życia	35.650	37.014	37.629

Opracowano w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego

Liczba ludności w Radomiu w pierwszej połowie 2017 roku w stosunku do roku 2016 zmniejszyła się o 652 osoby. Widoczny jest stopniowy spadek liczby mieszkańców. Najbardziej liczną grupą są osoby w wieku produkcyjnym (65,3% osób w 2017 roku), zaś liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym jest niższa niż liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Analizując strukturę wieku ludności gminy można zaobserwować stopniowy spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (do 17 roku życia), który na przestrzeni lat 2015-2017 obniżył się o 370 osób, w wieku produkcyjnym występuje spadek o 34.00 osób, natomiast ilość osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta i na przestrzeni lat 2015-2017 zwiększyła się o 1.979 osób.

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym.

Współczesna rodzina boryka się w wieloma problemami, zagrożona jest licznymi czynnikami patologicznymi, które czynią ją dysfunkcyjną. Problemy zagrażające rodzinom to m.in. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńczo - wychowawcza, alkoholizm, narkomania, przemoc domowa, przestępczość. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Niewypełnianie przez rodzinę prawidłowo swoich funkcji może prowadzić do niedostosowania społecznego dzieci.

Podstawą określenia celów niniejszego Programu wspierania rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem m.in. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu. Mówiąc o przyczynach trudnej sytuacji życiowej osób zgłaszających się o pomoc do MOPS w Radomiu konieczne jest przeanalizowanie danych ilościowych dotyczących udzielonej pomocy. Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w stosunku do ubiegłych lat systematycznie spada. Z dostępnych danych wynika, że w 2014 roku ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało

8.518 rodzin, a w 2015 roku – 8.189 rodzin. W 2016 roku z różnych form świadczeń na podstawie ustawy o pomocy społecznej skorzystało łącznie 7.660 środowisk, natomiast w 2017 roku – 6.022 środowiska (stan w dniu 30.06.2017 roku) – pod tym pojęciem należy rozumieć osoby samotne lub rodziny, tworzące gospodarstwa domowe, w których żyje 11.076 osób, co stanowi około 10 % mieszkańców Radomia.

Tabela 2. Powody udzielania pomocy przez MOPS w Radomiu

Powód trudnej sytuacji życiowej	2016	2017 I połowa roku
Ubóstwo	6.323	4.686
Bezrobocie	5.495	4.130
Niepełnosprawność	2.759	2.464
Długotrwała lub ciężka choroba	2.759	1.224
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	983	713
Alkoholizm	499	378
Narkomania	16	12
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym - wielodzietność	553 105	388 83
Bezdomność	166	88
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	163	90
Zdarzenia losowe	26	5
Sieroctwo	27	16
Przemoc w rodzinie	22	8

Dominującymi problemami rodzin korzystających z pomocy MOPS w Radomiu w pierwszej połowie 2017 roku były:

- ubóstwo – 77,81%,
- bezrobocie – 68,58%,
- niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba – 61,24 %,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - 11,84%,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 9,20%.

Z powyższego wynika, że problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz potrzeba ochrony macierzyństwa był dominujący w przypadku 1.101 środowisk z 6.022 korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu (stan w dniu 30.06.2017

roku). Należy zauważyć, że nie oznacza to jednak, że w przypadku pozostałych środowisk nie występował. Najczęściej bezradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami, takimi jak: bezrobocie, uzależnienie od alkoholu, niepełnosprawność czy przemoc domowa.

Bezrobocie jest czynnikiem, który ma negatywny wpływ na funkcjonowanie rodziny w społeczeństwie. Poważnym skutkiem bezrobocia jest ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu ogólna liczba osób bezrobotnych w 2017 roku wyniosła 12.118 (stan na październik 2017 roku).

W każdym społeczeństwie istnieje pewien procent osób, które z przyczyn dziedzicznych, wrodzonych, w wyniku chorób, wypadków czy też nieprawidłowych warunków życia nie mają pełnej sprawności fizycznej lub psychicznej. Osoby te określa się najczęściej terminem „ludzie niepełnosprawni” rozumiejąc niepełnosprawność jako czasowe lub trwale obniżenie sprawności psychofizycznych funkcji organizmu.

W 2017 roku w Miejskim Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Radomiu zostało złożonych 4.165 wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, w tym 3.635 wniosków osób powyżej 16 roku życia oraz 530 wniosków poniżej 16 roku życia. Wydanych zostało 4.092 orzeczenia, w tym 3.562 orzeczenia dla osób powyżej 16 roku życia oraz 530 orzeczeń dla osób poniżej 16 roku życia. W 2017 roku zostało wydanych 1.179 legitymacji dla osób niepełnosprawnych.

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiążą się nie tylko konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, ale również stanowi ona problem społeczny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich. W 2017 roku w 378 przypadkach (stan w dniu 30.06.2017 roku), jako jedną z przyczyn korzystania z pomocy społecznej wskazywano problem uzależnienia od alkoholu. Działania podejmowane przez Gminę Miasta Radomia w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych są zgodne z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (przyjętym uchwałą Rady Miejskiej w Radomiu nr 385/2016 z dnia 7 listopada 2016 roku).

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie jest zazwyczaj zjawiskiem permanentnym. Do głównych czynników ryzyka przemocy należą normy społeczne, które objawiają się w postaci przyzwolenia i akceptacji środowiska na tego typu akty. Inne czynniki to dziedziczenie wzorca przemocy, który może być przekazywany przez starszych członków rodziny na młodsze pokolenia – dzieci będące świadkami przemocy internalizują tego typu zachowania, które następnie są utrwalane w procesie socjalizacji. Uzależnienie i nadużywanie alkoholu oraz stres związany z problemami ekonomicznymi również przyczynia się do występowania zjawisk przemocy. Od wielu lat na terenie Radomia podejmowane są działania mające na celu pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową. Uchwałą Nr 257/2015 Rady Miejskiej w dniu 21 grudnia 2015 roku został przyjęty do realizacji Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Miasta Radom na lata 2016 – 2020.

Praca z rodzinami dysfunkcyjnymi jest procesem złożonym i długofalowym. Efekty pracy w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia na otrzymane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian. Objęcie rodziny wsparciem asystenta czy przedstawicieli innych instytucji i organizacji pomocowych nie zawsze gwarantuje przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. MOPS podejmuje szereg działań zmierzających do zminimalizowania, pojawiających się problemów poprzez pracę socjalną prowadzoną przez pracowników socjalnych czy wsparcie asystentów rodziny. W 2017 roku Ośrodek zatrudniał 6 asystentów rodzin, którzy pracowali w 98 rodzinach.

Asystent rodziny współpracuje z rodziną wymagającą wsparcia w zakresie kształtowania i rozwijania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pomoc ta uwzględnia zarówno potrzeby rodzin jak i gotowość do realnego współdziałania. Indywidualna pomoc służy przede wszystkim rozwiązywaniu konkretnych problemów podopiecznego, wzbudzaniu w nim wiary w swoje możliwości oraz motywowanie do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez niego za niemożliwe. Zadaniem asystenta jest przede wszystkim wskazanie osobom zagrożonym marginalizacją możliwości podejmowania sprawczych działań, zwiększenie poczucia wpływu na swoje życie oraz podwyższenie samooceny.

Tabela 3. Rodziny objęte wsparciem przez asystenta rodziny w latach 2014 - 2017 roku

	2014	2015	2016	2017
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	73	75	100	98
Liczba asystentów rodziny	6	6	6	6

Analizując środowiska pod kątem występujących problemów należy zaznaczyć, że spośród 98 rodzin, z którymi w 2017 roku współpracowali asystenci rodziny w 35 rodzinach występował problem nadużywania alkoholu (w 2016 roku problem dotyczył 39 rodzin), natomiast w 28 środowiskach występowała niepełnosprawność rodzica/rodziców (w 2016 roku problem dotyczył 18 rodzin). W 2017 roku zmniejszyła się liczba rodzin objętych wsparciem asystentów, w których prowadzona była procedura Niebieskiej Karty. Asystenci byli członkami grup roboczych powołanych dla 13 rodzin.

W sytuacji, gdy rodzice znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie sami wypełniać należycie funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci o potrzebie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej decyduje Sąd Rodzinny. Natomiast Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu wykonuje postanowienia Sądu, zapewniając opiekę.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu wynika, że w 2017 roku liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych wynosiła 288 w tym:

- w spokrewnionych rodzinach zastępczych 145 dzieci,
- w niezawodowych rodzinach zastępczych 49 dzieci,
- w zawodowych rodzinach zastępczych 13 dzieci,
- w specjalistycznych rodzinach zastępczych 5 dzieci,
- w rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego – 50 dzieci,
- w rodzinnych domach dziecka – 25 dzieci.

W porównaniu do roku 2016 liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wzrosła o 14 dzieci, w stosunku do 2015 roku zmniejszyła się o 1 dziecko.

Rodziny objęte wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu mają możliwość korzystania w sytuacjach tego wymagających m.in. z następujących form pomocy:

- pomoc społeczna - świadczenia pieniężne (zasiłki stałe, okresowe, celowe i specjalne celowe),
- świadczenia niepieniężne (posiłek, schronienie, praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, usługi opiekuńcze, udział

w programach z zakresu integracji społecznej, interwencja kryzysowa), wykonywanie prac społecznie użytecznych, pomoc ofiarom i sprawcom przemocy (działalność Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie), poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne), pomoc asystenta rodziny,

- świadczenia rodzinne wraz z dodatkami (zasiłki rodzinne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, świadczenie rodzicielskie, świadczenie wychowawcze), jednorazowe świadczenie na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, fundusz alimentacyjny, stypendia i zasiłki szkolne, dodatki mieszkaniowe i energetyczne.

Poza wsparciem finansowym rodziny z dziećmi mają możliwość korzystania z ulg w ramach Programu „Karta Rodzina Plus”. Do Programu w ramach partnerstwa przystąpiło dotychczas 49 podmiotów (w tym 11 podmiotów w 2016 roku) oferujących atrakcyjne cenowo usługi i produkty. Rodziny korzystają również z pomocy rzeczowej, którą najczęściej w formie paczek żywnościowych, artykułów szkolnych, odzieży, zabawek świadczy wiele podmiotów. Poza pomocą finansową konieczne jest wsparcie rodzin innymi formami pomocy, które wzmocnią rodzinę. W celu skuteczności podejmowanych działań praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloprotblemowej, należy realizować zasadę podstawowej roli wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Wspieranie rodziny, to bowiem działania nakierowane na jej wzmacnianie i rozwój.

Niewątpliwie pierwszym i najważniejszym środowiskiem, w którym żyje i rozwija się człowiek jest rodzina. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest najwartościowszym środowiskiem wychowawczym, które określa i stwarza warunki indywidualnego rozwoju osobowości jednostki. Zawarte w niniejszym Programie propozycje pomocowe wspierają rodzinę w prawidłowym wypełnianiu jej funkcji. Obejmują pomocą rodziny zagrożone różnego typu patologiami, dysfunkcjami oraz dzieci i młodzież zagrożoną niedostosowaniem społecznym.

IV. Adresaci Programu

Adresatami Programu wspierania rodziny są zamieszkujące na terenie Miasta Radomia:

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,

- dzieci i młodzież którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
- rodziny, którym Sąd ograniczył władzę rodzicielską lub które zostały pozbawione władzy,
- rodziny, w których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej,
- rodziny, w których urodzą się dzieci z niepełnosprawnością lub ciężką chorobą.

V. Zasoby Gminy Miasta Radom- usługi realizowane na rzecz rodzin

Cele i zadania Programu wspierania rodziny powinny być realizowane przez instytucje, do których zadań należy praca z rodziną i dzieckiem oraz organizacje pozarządowe i inne podmioty, w szczególności realizujące zadania na zlecenie Miasta Radomia. Priorytetem w lokalnych działaniach powinno być wspieranie rodziny w nabywaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych. Niniejszy Program wspierania rodziny zakłada działania, które nakierowane są na zindywidualizowaną pracę z rodziną, umożliwiającą niwelowanie skutków zaistniałej trudnej sytuacji oraz działania prewencyjne i osłonowe wobec rodzin zagrożonych kryzysem.

Na terenie Gminy Miasto Radomia w budowę lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną zaangażowane są instytucje oraz organizacje pozarządowe:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ul. Limanowskiego 134,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej, ul. Malczewskiego 20b,
- Specjalistyczna Poradnia Rodzinna Domowe Ognisko, ul. Malczewskiego 1,
- Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ul. Kościelna 14b,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 1, ul. Kolejowa 22,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 2, ul. Toruńska 9,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 3, ul. Główna 3,
- Radomskie Towarzystwo Dobroczynności, ul. Czachowskiego 42,
- Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny „Karan”, ul. Pułaskiego 9,
- Katolicka Świetlica Profilaktyczno – Wychowawcza ”Oratorium” Zgromadzenie Sióstr Św. Michała Archaniola, ul. Wernera 7a,
- Świetlica Akademia Młodych Caritas Diecezji Radomskiej, ul. Kościelna 3,
- Świetlica Caritas Pallotyńska Prowincji Chrystusa Króla, ul. Młodzianowska 124,
- Klub o charakterze profilaktycznym dla dzieci i młodzieży „Arka”, ul. M. Gajl 24/1, ul. B. Chrobrego 7/9, ul. Plac Stare Miasto 2,

- Publiczny Ogródek Jordanowski, ul. Śniadeckich 9,
- Centrum Wolanowska, ul. Wolanowska 75C lok. 5.

Na terenie Gminy Miasta Radomia funkcjonuje szeroki wachlarz form pomocy dla dziecka i rodziny ze strony powyższych instytucji. Podejmowane działania dotyczą zapewnienia systemu wsparcia poprzez prowadzenie specjalistycznego poradnictwa w zakresie pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej. Mieszkańcy gminy Radom w razie potrzeby mogą liczyć również na wsparcie w formie terapii psychologicznej i pedagogicznej, oraz terapii uzależnień. Szereg placówek prowadzi również różnego rodzaju ogólnodostępne zajęcia korekcyjne, edukacyjne, warsztaty, wykłady, poruszające zagadnienia wychowawcze, mające na celu budowanie prawidłowych więzi rodzinnych, rozwój kompetencji rodzicielskich i zapobieganie różnym patologiom. Dla mieszkańców Radomia udostępniony jest również telefon zaufania 19288 i Radomska Pomoclinia 800 900 007 obsługiwana przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Ta forma pomocy bardzo często okazuje się istotna z uwagi na anonimowość, jak również w wielu przypadkach jest pierwszym krokiem w poszukiwaniu profesjonalnej pomocy. W 2017 roku z pomocy w tej formie skorzystało 120 osób. Gmina podejmuje różnorodne działania na rzecz wspierania funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży oraz form organizowania czasu wolnego, służących umacnianiu więzi rodzinnych. Bezpłatne kolonie, obozy oraz stacjonarne formy wypoczynku letniego i zimowego zabezpieczają rodziny w trudnej sytuacji finansowej. Działające na terenie Radomia placówki wsparcia dziennego prezentują bogatą ofertę dla dzieci z rodzin wykluczonych społecznie. Powyższe działania jak i usługi, wspierają zwalczanie bezradności opiekuńczo-wychowawczej, zajmują się profilaktyką, walką z sytuacjami kryzysowymi, nałogami itp. Instytucje wspierają i pomagają, w stworzeniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej.

VI. Cele Programu

Cel główny

1. Zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinie poprzez prowadzenie działań i tworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny

biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

2. Zgodnie z przyjętym rządowym programem kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” gminny program wspierania rodziny obejmuje systemem wsparcia rodziny, w których urodzą się dzieci z niepełnosprawnością lub ciężką chorobą.

Cele szczegółowe

1. Zapewnienie stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego rodzinom ubogim zagrożonym bezradnością.

2. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych dysfunkcjami oraz dla rodzin dysfunkcyjnych.

3. Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Cel 1: Zapewnienie stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa socjalnego rodzinom ubogim zagrożonym bezradnością.		
Planowane działania	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Wskaźnik realizacji
Świadczenia pomocy społecznej /zasiłki okresowe, celowe, celowe specjalne/	MOPS	- liczba osób/rodzin objętych pomocą na podstawie ustawy o pomocy społecznej
Program wieloletni "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania" - obiady w szkole, przedszkolu, - zasiłki celowe na zakup posiłku	MOPS	- liczba dzieci objętych pomocą w formie obiadów w szkole, przedszkolu - liczba dzieci otrzymujących zasiłek celowy na zakup gorącego posiłku
Świadczenia rodzinne: -zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, - jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, - świadczenie rodzicielskie, - świadczenie pielęgnacyjne, - zasiłek pielęgnacyjny, w tym zasiłek pielęgnacyjny dla	MOPS	- liczba świadczeniobiorców

niepełnosprawnego dziecka		
Jednorazowe świadczenie na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i kobiet „Za życiem”	MOPS	- liczba świadczeniobiorców
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	MOPS	- liczba świadczeniobiorców
Świadczenie wychowawcze	MOPS	- liczba świadczeniobiorców
Stypendia i zasiłki szkolne	MOPS	- liczba świadczeniobiorców
Wzmacnianie i wspieranie kondycji finansowej rodzin wielodzietnych dzięki realizacji Programu "Karta Rodzina Plus"	Urząd Miejski	- liczba wydanych kart
Cel 2: Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych dysfunkcjami oraz dla rodzin dysfunkcyjnych.		
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych wsparcia asystenta rodziny	MOPS	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
Pomoc rodzinom posiadającym trudności we właściwym sprawowaniu opieki nad dziećmi w formie pracy socjalnej	MOPS	- liczba rodzin objętych pracą socjalną przez pracowników socjalnych
Podjęmowanie działań przez asystenta rodziny na rzecz kobiet w ciąży i rodzin na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”: - opracowywanie wspólnie z rodzinami katalogu możliwego do uzyskania wsparcia: psychologicznego, prawnego, rehabilitacyjno - leczniczego, finansowego i rzeczowego, - załatwianie w imieniu rodzin na podstawie pisemnego	MOPS	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

upoważnienia spraw w różnych instytucjach, - pomoc w zapewnieniu opieki wytchnieniowej dla opiekuna osoby niepełnosprawnej		
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia rodziny wspierającej	MOPS	- liczba rodzin objętych pomocą rodziny wspierającej
Inicjowanie działań na rzecz rodzin i dzieci: grupy samopomocowe, grupy edukacyjne, grupy wsparcia	MOPS, PPP, NGO, POJ	- liczba zrealizowanych projektów - liczba osób uczestniczących w projektach
Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego (psycholog, pedagog, prawnik)	MOPS, PPP, POJ NGO	- liczba osób, którym udzielono porad
Prowadzenie terapii : - psychologicznej, - pedagogicznej, - terapii uzależnień	PPP, NGO	- liczba osób, które podjęły terapię
Prowadzenie zespołów interdyscyplinarnych w ramach Programu Rodzina w Remoncie	MOPS	- liczba powołanych zespołów
Cel 3: Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.		
Podejmowanie działań integrujących i aktywizujących społeczność lokalną, w tym dzieci i młodzież	MOPS, NGO, POJ	- liczba zrealizowanych projektów, przedsięwzięć - liczba osób uczestniczących w projektach
Kierowanie dzieci do placówek wsparcia dziennego	MOPS, NGO	- liczba dzieci które skorzystały ze wsparcia placówki wsparcia dziennego

Zakładanym efektem Programu Wspierania Rodziny jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, dzięki ścisłej współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz dobra

rodzin. Zintegrowane działania mają przyczynić się do minimalizowania negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach oraz przyczyniać się do poprawy funkcjonowania rodzin, jednocześnie zapobiegając umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

VII. Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań określonych w Programie Wspierania Rodziny dla Miasta Radomia na lata 2018 –2020 są:

- środki własne gminy,
- dotacja z budżetu państwa,
- środki z innych funduszy zewnętrznych.

VIII. Monitoring i ewaluacja

Koordynatorem Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Radomia na lata 2018 – 2020 będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu. Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym długofalowym, co oznacza, że w ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby do wprowadzenia zmian i korekt w działaniach na rzecz rodzin objętych wsparciem. Monitoring oparty będzie na analizie liczbowej zrealizowanych przedsięwzięć. Informacje w ramach poszczególnych działań zbierane będą każdorazowo za miniony rok kalendarzowy od instytucji wspierających realizację poszczególnych celów szczegółowych. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu jako jednostka odpowiedzialna będzie sporządzał sprawozdanie, które wraz z potrzebami przedkładane będzie w terminie do 31 marca każdego roku Prezydentowi Miasta, a następnie Radzie Miejskiej. Dodatkowo dwa razy w roku sporządzane będą sprawozdania rzeczowo – finansowe z zakresu wspierania rodziny, które przekazywane będą wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Sprawozdanie za okres od 1 stycznia do dnia 30 czerwca sporządzane będzie w terminie do dnia 31 lipca danego roku, natomiast za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia w terminie do 31 stycznia roku następnego zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 lutego 2016 roku w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania

rodziny i systemu pieczy zastępczej. Innym powodem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych jest brak umiejętności wychowawczych, często wyniesione z domu nieprawidłowe wzorce, niewłaściwe relacje w rodzinie. Priorytetem w lokalnych działaniach powinno być wspieranie rodziny w nabywaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych. Niniejszy Program zakłada działania, które nakierowane są na zindywidualizowaną pracę z rodziną, umożliwiającą niwelowanie skutków zaistniałej trudnej sytuacji oraz działania prewencyjne i osłonowe wobec rodzin zagrożonych kryzysem.